

Editör

Doç. Dr. Tolga Fahri ÇAKMAK

**Turist Rehberleri İçin
ANADOLU'DA ANTİK KENT
VE
MERKEZLER**

Güncellenmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı

Göbeklitepe • Çatalhöyük • Troy • Alacahöyük • Hattuşa • Frig Kentleri • Ksantos • Letoon
Phaselis • Sardeis • Assos • Didyma • Kaunos • Side • Klaros • Efes • Bergama • Asklepion
Sagalassos • Aizanoi • Priene • Milet • Zeugma • Myra • Afrodisias • Hierapolis • Perge Aspendos
• Laodikeia • Patara • Pisidia Antiokheia • Harran • Soğmatar • Nemrut • Ani • Kibyra

**DETAY
YAYINCILIK**

Ankara, 2021

DETAY YAYINLARI : 1223
2. Baskı : Kasım 2021
ISBN : 978-605-254-283-5
Yayıncı Sertifika No : 46573
Matbaa Sertifika No : 26649

Kitap bölümlerine ait her türlü yasal/akademik sorumluluk bölüm yazarlarına aittir.

© Detay Anatolia Akademik Yayıncılık Ltd. Şti.

Her hakkı saklıdır. Yazarından ve yayınevinden yazılı izin alınmaksızın bu kitabın fotokopi veya diğer yollarla kısmen veya tamamen çoğaltılması, basılması ve yayınlanması yasaktır. Aksine davranış, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince, 5 yıla kadar hapis ve adli para cezaları ile fotokopi ve basım aletlerine el konulmasını gerektirir.

Dizgi : Detay Yayıncılık
Kapak Tasarım : Detay Yayıncılık
Baskı ve Cilt : Bizim Büro Matbaacılık ve Basımevi
1. Sanayi Caddesi Sedef Sokak No: 6/1 İskitler-Ankara

Kütüphane Bilgi Kartı

Editör: Tolga Fahri Çakmak
Turist Rehberleri İçin Anadolu'da Antik Kent ve Merkezler, 2. Baskı
ISBN: 978-605-254-283-5, viii + 776 sayfa, kaynakça var, dizin yok

GENEL DAĞITIM ve İSTEME ADRESİ
DETAY ANATOLIA AKADEMİK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.

Adakale Sokak No: 14/4 Kızılay/ANKARA
Tel : (0.312) 434 09 49 • Faks: (0.312) 434 31 42
Web: www.detayyayin.com.tr • e-posta: detayyay@gmail.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	iii
1. Bölüm – Göbeklitepe	1
<i>Dr. Öğr. Üyesi Sonay KAYGALAK ÇELEBİ</i>	
2. Bölüm - Çatal Höyük	19
<i>Dr. Öğr. Üyesi Seçkin ESER</i>	
3. Bölüm – Troya	61
<i>Dr. Öğr. Üyesi Hande AKYURT KURNAZ</i>	
4. Bölüm- Alacahöyük	83
<i>Öğr. Gör. Dr. Nilgün Demirel</i>	
5. Bölüm – Hattuşa	99
<i>Dr. Öğr. Üyesi Tolga Fahri ÇAKMAK</i>	
6. Bölüm – Frig Kentleri	123
<i>Arş. Gör. Muhammed KAVAK</i>	
7. Bölüm – Ksantos – Letoon	153
<i>Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÖZBEK</i>	
8. Bölüm – Phaselis	167
<i>Dr. Öğr. Üyesi Gözde OĞUZBALABAN</i>	
9. Bölüm – Sardeis	185
<i>Doç. Dr. Aytuğ ARSLAN</i>	
10. Bölüm – Assos	213
<i>Arş. Gör. Dr. Funda ÖN ESEN</i>	
11. Bölüm – Didyma	239
<i>Öğr. Gör. Dr. Ezgi KIRICI TEKELİ</i>	
12. Bölüm – Kaunos	257
<i>Dr. Öğr. Gör. Alper GÖLBAŞ,</i>	
<i>Doç. Dr. Ali TÜRKER</i>	

13. Bölüm – Side	281
<i>Dr. Öğr. Üyesi Serap AKDU</i>	
14. Bölüm – Klaros	307
<i>Dr. Öğr. Üyesi Vedat ACAR</i>	
<i>Dr. Öğr. Üyesi Elçin Doğan GÜRBÜZER</i>	
15. Bölüm- Efes	329
<i>Doç. Dr. Canan TANRISEVER</i>	
16. Bölüm – Pergamos / Asklepion	373
<i>Öğr. Gör. Ayşe EREN</i>	
17. Bölüm – Sagalassos	393
<i>Dr. Öğr. Üyesi Duygu YETGİN</i>	
18. Bölüm – Aizonai	423
<i>Dr. Öğr. Üyesi Uğur AKDU</i>	
19. Bölüm – Priene	445
<i>Doç. Dr. Ayтуğ ARSLAN</i>	
20. Bölüm – Milet	469
<i>Doç. Dr. Seda ŞAHİN</i>	
21. Bölüm – Zeugma	495
<i>Dr. Öğr. Üyesi Nalan ALBUZ</i>	
22. Bölüm – Myra	531
<i>Arş. Gör. İlker ŞAHİN</i>	
23. Bölüm – Afrodiasias	557
<i>Öğr. Gör. Gökhan KÖKSAL</i>	
24. Bölüm – Hierapolis	575
<i>Öğr. Gör. Dr. Nermin AYAZ</i>	
25. Bölüm – Perge / Aspendos	593
<i>Öğr. Gör. Ayşe EREN</i>	
26. Bölüm – Laodikeia	613
<i>Doç. Dr. Uysal YENİPİNAR</i>	

27. Bölüm – Patara	637
<i>Dr. Öğr. Üyesi Gözde OĞUZBALABAN</i>	
28. Bölüm – Antiocheia- Pisidya	655
<i>Dr. Öğr. Üyesi Remziye EKİCİ</i>	
29. Bölüm – Harran – Soğmatar	677
<i>Dr. Öğr. Üyesi Sonay KAYGALAK ÇELEBİ</i>	
30. Bölüm – Nemrut	697
<i>Dr. Öğr. Gör. Azade Özlem ÇALIK</i>	
31. Bölüm – Ani	721
<i>Arş. Gör. Dr. Zeynep ÇOKAL</i>	

MİLET

Doç. Dr. Seda ŞAHİN*

GİRİŞ

İonya, MÖ 1000'lerde 12 İon koloni şehrinin birlikteliğiyle oluşmuştur. İonlar bir denizci topluluğuydu ve kültürel etkileşimleri, halkına sunduğu özgürlükçü alan onların düşünsel duruşunun önemli nedenlerindendi. İonya doğayı anlama, görünenin ve değişenin ardında yatan değişmeyen temel ilkenin ne olduğu konusunda rasyonel bir tutumun, girişimin ortaya konduğu önemli bir merkezdi. Bu 12 şehirden en önemlisiyse Milet'ti (Rasyonalist, 2020). İsmi, İon dilinde Miletos, Dor dilinde Milatos, Aiol dilinde ise Millatos'dur (Gür, 2010: 225). Ortaçağda tiyatronun üzerindeki kaleden dolayı Palatia olarak anılmış, Türk egemenliğine girdikten sonra Balat olarak anılmıştır (Erşen, 2007: 207). Bu ad, harabelerin antik dönemdeki büyük kralların sarayları olduğu inancından doğan ve Yunanca'da saray anlamına gelen Palatia sözcüğünün bozulmuş halidir (Freely, 2008: 131).

Büyük Menderes Nehri'nin ağzında bugünkü Akköy yakınlarında bulunan Milet, önemini ticaret yolları üzerinde bulunmasına borçludur (Yenen, 1998: 392). Karadeniz'de 100'e yakın kolonisi bulunan, eğitimin ve sanatın beşiği olan, İon şehirlerinin en eski ve en önemlilerinden biri Milet'tir (Tonguç ve Türkmenoğlu, 2007: 140). Yaklaşık 80.000-100.000 nüfusuyla Anadolu'nun en büyük kentlerinden biri olmuş, birçok koloni kurmuş zengin bir kent olmuştur (Yenen, 1998: 392). Miletliler kolonileri iç pazarı zenginleştirmek için değil yurt arayışında oldukları için kurmuşlardır. Bir başka ifadeyle Miletliler kurdukları kolonilere nüfus ihraç etmişlerdir. Bunun sebebi Miletli kadınların çok doğurgan olması ya da Milet'in denizlere açılmaya niyetli fakir İonların ve hatta bütün Helen boylarının çekim merkezi olmasıdır (Erşen, 2007: 206).

Uygarlıkların kavşağı, kültürlerin beşiği Anadolu'dan sayısız uygarlık gelmiş geçmiş, sayısız zenginlik ve tarihi miras bırakmıştır. Antik çağdan günümüze kadar ayakta kalmış sayısız antik kent içinde Milet, birçok ilki bünyesinde barındıran ve Anadolu uygarlıkları içinde iz bırakan bir yerleşim yeri olmuştur. Döneminin en güçlü kültür, sanat ve bilim merkezlerinden biri olan Milet pek çok bilgin yetiştirmiş, birçok efsaneye ev sahipliği yapmıştır. Bu bölümde Mi-

* Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, ssen@balikesir.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5977-1561.

Kaynakça

- Alabacak, Mustafa Dođukan. (2016). *Miletli Thales'ten Platon'un Devletine Antik Yunan Felsefesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Galatasaray Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arkadaş Yayınevi. (2007). *Türkiye, Tarihi ve Turistik Noktalar Rehberi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Aslan, Arife. (2019). *Miletos Nekropolisi'nde DT2012.2M Mezarı Seramik Buluntuları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Can, Şefik. (2011). *Klasik Yunan Mitolojisi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Erhat, Azra. (2000). *Mitoloji Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Erşen, Devrim. (2007). *Antik Kentleri Gezme ve Anlama Rehberi*. İstanbul: Ekin Yayın.
- Freely, John. (2008). *Türkiye Uygırlıklar Rehberi 3, Ege Kıyıları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Güngördü, Ersin. (2003). *Türkiye'nin Turizm Coğrafiyası (Doğal ve Tarihi Coğrafiya Açısından)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gür, Selçuk. *İlk İnsandan Selçuklu'ya Anadolu Uygırlıkları ve Antik Şehirler*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Niewöhner, Philipp. (2016). *Miletos/Balat, Arkaik'ten Osmanlı Dönemi'ne Kadar Kent Planlaması Anıtlar*. İstanbul: Ege Yayınları.
- Öncüer, Ece M. (2008). Aydın ve Denizli. Gürhan Aktaş (Ed.), *Turizm Coğrafiyası içinde* (s.145-162). Ankara: Deray Yayıncılık.
- Rasyonalist. (2020). *Bilimsel Düşüncenin Doğuşu: Anaksimandros*, <https://rasyonalist.org/yazi/bilimsel-dusuncenin-dogusu-anaksimandros/> (23.04.2020).
- Russell, Bertrand. (2017). *Batı Felsefesi Tarihi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Saltuk, Secda. (1989). *Arkeoloji Sözlüğü* (5. Baskı). Ankara: İnkılap Kitabevi.
- Şenol, Fazıl. (2016). *Türkiye Turizm Coğrafiyası ve Dünya Kültürel Mirası*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- TAY- Türkiye Arkeolojik Yerleşimleri. (2020). Milet. [http://www.tayproject.org/TAYages.fm\\$Retrieve?CagNo=9006&html=ages_detail_t.html&layout=web](http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=9006&html=ages_detail_t.html&layout=web) (20.04.2020).
- Tekçam, Tamay. (2011). *Arkeoloji Sözlüğü*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Tonguç, Saffet Emre ve Türkmenoğlu, Fatih. (2007). *Türkiye'de Görülmesi Gereken 101 Yer*. İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Turani, Adnan. (1993). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uranus, Gezi Rehberi. (2017). *Efes ve Diğer İon Kentleri*. İstanbul: Uranus Fotoğraf, Yayın, Yapım.
- Yalçın, Ünsal. (1995). *Milet'te Bilimsel Araştırmalar 1993*. X. Arkeometri Sonuçları Toplantısı, Ankara, 30 Mayıs-3 Haziran 1994. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yardımcı, Alper Bilgehan (2016). Milet Okulu Doğa Filozofları Bağlamında Tanrının İmkani, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (43), 1329-1333.
- Yenen, Şerif. (1998). *Anadolu Destanı, Türkiye Gezi Rehberi*. İstanbul: Asır Matbaacılık.